

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van Villa Coppin in Zaventem

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 15 december 2017 tot voorlopige bescherming als monument van Villa Coppin in Zaventem;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 11 januari 2018 tot en met 9 februari 2018 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Villa Coppin aantoonst;

Overwegende dat de Villa Coppin als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Villa Coppin werd in 1920 ontworpen door de twee Brusselse architecten Antoine Laenen en Clément Verhas in opdracht van François Coppin-Van Geetsom, oprichter van de leerlooierij 'Tanneries de Saventhem'. De imposante vrijstaande villa in cottigestijl is beeldbepalend ingeplant in een ruime ommuurde tuin, vlak aan het station van Zaventem. Het originele concept, de ruimteverdeling en zeer rijke interieurafwerking bleven tot in het kleinste detail bewaard. De zeer hoge mate van authenticiteit maakt van deze villa een uitzonderlijke en zeldzame getuige van de wooncultuur van de welvarende industrieel aan het begin van de 20ste eeuw. Als representatief en gaaf bewaard voorbeeld van een directeurswoning vormt de Villa Coppin bovendien een materiele getuige van het rijke industriële verleden van de gemeente Zaventem en van de rol die de fabrieksdirecteurs hebben gespeeld in de ontwikkeling van de Zaventemse maatschappij, vooral economisch maar ook op socio-cultureel, stedenbouwkundig en politiek vlak. De bouw van deze woning is tevens een schakel in de stedenbouwkundige ontwikkeling van Zaventem aan het begin van de 20ste eeuw, waarbij nieuwe residentiele wijken werden aangelegd als gevolg van de toenemende welvaart en bevolkingsaanwas. De wijk rond de vanaf 1909 aangelegde Watertorenlaan, waartoe ook de Villa Coppin behoort, is hiervan een representatief voorbeeld;

Overwegende dat de Villa Coppin als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Villa Coppin is een voor zover bekend uniek voorbeeld van een villa in cottigestijl waarvan het ontwerp is ontstaan uit een samenwerking tussen de Brusselse architecten Antoine Laenen en Clément Verhas. Beide architecten waren vooral actief in Schaarbeek aan het begin van de 20ste eeuw. Deze vrijstaande villa in cottigestijl met verwijzingen naar de art-nouveaustijl is uitzonderlijk voor hun oeuvre en getuigt van een weldoordacht architecturaal concept met aandacht voor orientatie, inplanting en planindeling. De architecturale uitwerking is typerend voor de cottigestijl, die wordt gekenmerkt door een pittoreske uitstraling die

wordt bekomen door het gebruik van een onregelmatige plattegrond, gecombineerd met een veelheid aan in- en uitsprongen, erkers, loggia's en terrassen. De daken zijn complex, overkragend en bestaan uit een combinatie van verschillende dakvormen met dakkapellen, torenvormen en sterk uitgewerkte schouwen. Men kiest bij de Villa Coppin voor contemporaine bouwmaterialen zoals beton, baksteen en natuursteen in combinatie met traditionele technieken zoals (imitatie)vakwerkbouw en een leien bedaking. De mozaiekpanelen, het sierlijk smeedijzer, bepaalde delen van het beeldhouwwerk en de sgraffitopanelen verwijzen naar een late invloed van de art-nouveaustijl. De Villa Coppin is een representatief voorbeeld van de architectuurvorm van de landelijke villa, waarvan de opkomst vanaf het einde van de 19de eeuw gepaard ging met de voortschrijdende urbanisatie van stedelijke randgebieden en landelijke gebieden. Men wilde niet langer bouwen volgens conventionele grondplannen en ontwerpen, maar opteerde voor een eigen ontwerp op maat van de familie en met aandacht voor wooncomfort. De vrijstaande villa bood hiertoe de beste mogelijkheden. In de Villa Coppin koos men voor een grondplan waarbij de voornaamste ruimtes werden geschikt rondom de centrale inkomhal, die tevens kon fungeren als feest- en ontvangstruimte. De strikte ruimtelijke scheiding tussen bewoners en dienstpersoneel die kan worden herkend in het grondplan van de Villa Coppin, alsook de sterke relatie met de tuin zijn kenmerkende elementen van deze architectuurvorm. De relatie tussen binnen en buiten wordt steeds benadrukt door de grote raampartijen, erkers en loggia's. Waar bij de archetypische cottage-woning het uiterlijk vertoon van rijkdom ondergeschikt was aan het wooncomfort, is het duidelijk dat deze stelling niet opgaat voor de Villa Coppin. Deze villa behoort typologisch tot wat in de architectuurgeschiedenis wordt omschreven als een "cottage ornée". De cottigestijl was aan het begin van de 20ste eeuw populair geworden bij de welgestelde middenklasse, die er de ideale uitdrukking van hun bourgeois levensstijl in terugvond. De cottage-architectuur stond hen namelijk toe om hun verlangen naar modern wooncomfort te combineren met de voorliefde voor een architectuurstijl gebaseerd op lokale traditie. De Villa Coppin is in dit opzicht dus geen archetypische cottage, maar een directeurswoning die enkele typologische kenmerken en vooral de vormgeving van het exterieur ontleende aan de cottigestijl. De woning bevindt zich op het spanningsveld tussen de huiselijkheid en individualiteit die in de cottigestijl wordt nagestreefd, en anderzijds de grandeur die van een directeurswoning wordt verwacht;

Overwegende dat de Villa Coppin als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De artistieke waarde van de Villa Coppin wordt gevormd door de bijzonder hoogwaardige afwerking van zowel het exterieur als het interieur. De representatieve ruimtes van de directeurswoning zijn opgeluisterd met gebrandschilderde glas-in-loodramen, terrazzo-, mozaiek- en parketvloeren, lambriseringen, stucwerk voor wanden en plafonds, plafondschilderingen, hoogwaardig schrijnwerk en houtsnijwerk en veelkleurige marmeren schouwen. De vormentaal is eclectisch, waarbij in elke representatieve ruimte een afzonderlijke stijl werd toegepast gaande van empire-getint en neorococo tot neoclassicisme. Het houtsnijwerk van de trap en vermoedelijk ook het binnen- en buitenschrijnwerk zijn vervaardigd door Jozef Van Geetsom, schoonbroer van de bouwheer en schrijnwerker in Antwerpen. De allegorische plafondschilderingen van de traphal die deze centrale ruimte een voornaam karakter verlenen, alsook de overige wand- en plafondschilderingen zijn van de hand van E. Vermeulen, een met de bouwheer bevriende kunstschilder. De dienstvertrekken zijn eveneens voorzien van een sobere maar verzorgde afwerking. Dit alles maakt van de Villa Coppin een belangrijk ensemble van interieurkunst uit de vroege 20ste eeuw waarbij de kwalitatief hoogstaande afwerking getuigt van een bijzonder vakmanschap. De doorgedreven en gedetailleerde decoratieve uitwerking van het exterieur verleent het geheel eveneens een belangrijke artistieke waarde. De hier toegepaste decoratietechnieken, met name sgraffitopanelen, art-nouveauvormig en volplastisch beeldhouwwerk, smeedijzeren hekwerk en mozaiekpanelen zijn kenmerkend voor de late 19de en vroege 20ste eeuw,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

Villa Coppin, villa met omringende tuin en omheiningmuren, Vilvoordelaan 2, Zaventem, bekend ten kadaster: Zaventem, 1ste afdeling, sectie D, perceelnummers 360V (deel) en 360W.

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Ruimtelijke context en inplanting:

De directeurswoning in cottagestijl is een ruime vrijstaande villa naar ontwerp van architecten Antoine Laenen en Clément Verhas. Het pand is gelegen in een ommuurde tuin, met aan de zijde van het Karel Quitmannplein een driedelig ijzeren hek tussen vier pijlers in blauwe hardsteen met art-nouveauvormgeving. De sokkel van één van de pijlers is gesignd met de tekst: "Cl. Verhas/ et/ Ant. Laenen/ architectes/ 1920". De aansluitende omheiningmuur heeft een onderbouw van hardsteenblokken met bossage, verhoogd met oranje bakstenen metselwerk en hardstenen dekplaten waarop sierlijk ijzeren hekwerk tussen kleine bakstenen pijlers met hardstenen dekstenen. Deze omheiningmuur is bewaard aan de zijde van het Karel Quitmannplein en langs de Landbouwstraat, tot aan de hoek met de Onderwijsstraat (het laatste gedeelte met vernieuwd baksteenmetselwerk).

Vanaf het Quitmannplein bereikt men via een licht gebogen pad de westgevel van de villa, die is opgevat als een monumentale inkompartij met drie hardstenen trappen leidend naar de centrale toegangsdeur. De twee andere buitentrappen in beide zijgevels zijn weggedraaid van de hoofdingang zodanig dat de bezoeker naar de hoofdingang wordt geleid. De woning is ingeplant aan de westelijke zijde van het perceel, dicht tegen de noordelijke perceelsgrens. Hierdoor wordt aan de zuidelijke, maar vooral aan de oostelijke zijde een grote siertuin gecreeerd. De zuidelijke zijgevel is dan ook zeer sterk opengewerkt met een drie traveeën brede wintertuin met bekronende loggia. Er is een buitentrap vanuit de wintertuin. De grote gevelopeningen in de achtergevel kijken uit op de grote oostelijke tuin (de achtertuin), maar geven er geen rechtstreekse toegang toe. Rechts onderaan in de achtergevel is een keldertrap die uitgaat op de dienstingang naar de kelderderdieping. De noordelijke zijgevel ten slotte, is opvallend meer gesloten. Er zijn eerder kleine vensteropeningen, het merendeel uitgaand op dienstruimtes. De belangrijkste uitzondering is het grote zeszdelige venster van de grote trap. Zowel dit venster als de vier vensters van het noordwestelijke salon zijn voorzien van gebrandschilderde glas-in-loodramen, hetgeen het gesloten karakter van de noordgevel benadrukt. Aan deze zijde bevindt zich een buitentrap die toegang geeft tot de noordelijke zij-ingang. De trap is gericht naar de voormalige portierswoning en situeert zich op de circulatie-as van het dienstpersoneel langs de noordzijde van het perceel. De ruimteverdeling en circulatie op het perceel zijn duidelijk herkenbaar in de geveluitwerking. De voorgevel en zuidelijke zijgevel zijn het best zichtbaar vanaf de openbare weg en fungeren als pronkgevels.

Ze zijn opvallend rijker gedecoreerd en meer opengewerkt dan de andere gevels, hetgeen ook te maken heeft met de oriëntatie naar de zonnige zuid- en zuidwestzijde. De oostgevel en vooral de noordgevel zijn meer gesloten en eerder gericht op de achtertuin en de functionele bestanddelen van de site.

Exterieur Villa Coppin, algemene kenmerken:

Het exterieur van de Villa Coppin is uitgewerkt in cottagestijl, met subtiele art-nouveau-invloeden. De vrijstaande en onderkelderde villa met onregelmatige plattegrond telt twee bouwlagen en een dakverdieping onder een overkragende, complexe leien bedaking. Het geheel, bestaande uit sterk verspringende volumes met een afwisseling van diverse geveltypes, is opgetrokken uit rode baksteen met veelvuldige verwerking van blauwe hardsteen voor onder meer de onderbouw met bossage, buitentrappen, omljstingen, hoekkettingen en sculpturale elementen. Er worden verschillende types muuropeningen met elkaar afgewisseld, variërend tussen rechthoekige, getoogde, korfbogige en rondbogige vensters. De meeste erkers zijn driezijdig. De vensters zijn vaak gekoppeld per twee of drie en worden meestal gescheiden door hardstenen stijlen en soms door metselwerk. Bij de loggia's en wintertuin zien we vensterdeuren met zijlichten, gescheiden door hardstenen stijlen. Eén uitzondering is het rondboogvenster in de voorgevel, waarbij een vensterdeur wordt gecombineerd met vaste zij- en bovenlichten, zonder hardstenen tussenstijlen. Alle rechthoekige muuropeningen zijn voorzien van een hardstenen latei met lekgoetjes. Het originele houten schrijnwerk bleef nagenoeg integraal bewaard, met uitzondering van de drie dakkapellen aan de voorgevel (westzijde). Hetzelfde geldt voor al het originele hang- en sluitwerk. Het beschilderde houten schrijnwerk is, net als de vensteropeningen, zeer divers. De meeste ramen hebben vaste bovenlichten met een kleine roede-verdeling, waarbij de vorm afhangt van de vensteropening. Bij de loggia's zien we doorgaans een vensterdeur, geflankeerd door vaste zijlichten. De grote getoogde gevelopeningen van de wintertuin zijn ingevuld met grote vijfdelige glaspartijen. De vele kelderramen, die hieronder niet systematisch zullen worden gelokaliseerd, hebben alle een kleine roede-verdeling en zijn steeds voorzien van sierlijke dievenijzers. Behoudens de vorm zijn ook de raamtypes erg verschillend. Zowel vaste ramen (soms met gebrandschilderd glas), vensterdeuren, klassieke opendraaiende ramen als guillotineramen komen voor. De bovenlichten zijn meestal vaste raamdelen. Nagenoeg alle ramen op de gelijkvloerse verdieping zijn voorzien van houten rolluiken. De beglaasde voordeur van de zij-ingang heeft ijzeren traliwerk. De dienstingang tot de kelder en de buitendeur naar de wintertuin zijn eenvoudige paneeldeuren met bovenlichten. De hoofdingang is een metalen vleugeldeur.

De complexe leien bedaking is sterk overkragend. De dakoverstekten zijn aan de onderzijde afgewerkt met een houten tandlijst en worden ondersteund door houten consoles. Verspreid op het dak bevinden zich drie opvallende schoorstenen. Deze zijn vrij monumentaal uitgewerkt en bestaan uit verschillende verdiepingen rookkanalen. De vormgeving doet denken aan een miniatuurhuis, compleet met rondboogvormige openingen met bakstenen rollagen onder kleine leien zadel- en lessenaarsdaken.

Rondom de woning is een verharding aangebracht in okerkleurige keramische tegels, gaande van de keldertrap, langs de oost- en zuidgevel, om ten slotte verbinding te maken met de hoofdtrap aan de voorgevel. Het pad loopt verder aan de noordgevel. Het gedeelte tussen de noordelijke zij-ingang en de keldertrap is vernieuwd met moderne cementtegels.

De voorgevel (westen):

De westelijke gevel is opgevat als een monumentale inkompartij, geflankeerd door twee hogere torenvolumes, doch is niet geheel symmetrisch qua opbouw. De centrale travee bestaat uit een grote korfbogige inkompoort met daarboven een loggia met getoogde vensterpartij. De linkertravee geeft de indruk van een torenvolume, maar is een hoekrisaliet onder afzonderlijk geknikt leien zadeldak met een puntgevel in imitatievakwerk. Het gevelvlak van deze travee heeft afgesnuite hoeken en bestaat uit een suprapositie van een getoogd venster, een erkeruitbouw en een bekronende loggia onder een rondboogvormige dakoversteek met imitatievakwerk. De rechtertravee bestaat uit een overhoeks torenvolume

onder een ingesnoerd leien torendak. De drie zijden van de toren die uitgeven op de westzijde zijn per verdieping voorzien van identieke vensters. Voor de gevel waaiert een hardstenen buitentrapp uit, bestaande uit drie bordestrappen verbonden door twee balustrades met smeedijzeren hekwerk. Op het bovenste bordes liggen grijze gevlamde cementtegels.

Er werd voor de geveldetaillering overvloedig gebruik gemaakt van blauwe hardsteen, onder meer voor de onderbouw, hoekkettingen, negblokken en vensteromlijstingen, alsook voor de onderbouw van de erker links en van de loggia van de inkompartij, waarbij verwijzingen zijn naar een meer vloeiende, art-nouveauegetinte vormentaal. Bij laatstgenoemde is de decoratieve uitwerking van de hardsteen bijzonder gedetailleerd en verfijnd met voorstelling van druivenranken en met gebogen gecanneleerde consoles. De borstweringen van de loggia in de linkertravee en van de bovenste bouwlaag van het torenvolume in de derde travee zijn uitgewerkt met mozaiekpanelen. Hier worden wit-blaue florale motieven weergegeven tegen een rode achtergrond. Beide loggia's zijn voorzien van smeedijzeren hekwerk. De centrale hoofdingang bestaat uit een metalen vleugel deur met vaste zij- en bovenlichten met ijzerwerk met geometrische vormgeving en de initialen van de bouwheer "F" en "C".

De zuidelijke zijgevel:

De zuidelijke zijgevel geeft uit op het smalste gedeelte van de tuin. Net als de voorgevel is de zuidelijke zijgevel opgevat als een pronkgevel, goed zichtbaar vanaf de straat. De relatie met de tuin wordt vertaald in een erg opengewerkte gevel, met een haast gevelbrede wintertuin en loggia. De zijgevel telt vier traveeën en bestaat enerzijds uit de zijgevel van het overhoekse torenvolume van de voorgevel, waartegen een erkeraanbouw van twee bouwlagen onder leien lessenaarsdak tussen aandaken werd aangebracht. Deze erkeraanbouw, waarvan de eerste verdieping licht uitkraagt, is op elke verdieping voorzien van drie gekoppelde vensters. In de derde bouwlaag zijn twee gekoppelde vensters. Anderzijds wordt de zijgevel gemarkeerd door een breed vooruitspringend risaliet van drie traveeën onder een geknikt en afgewolfd zadeldak met in de geveltop een boogveld met imitatievakwerk. Dit risaliet wordt benadrukt door een gevelbrede uitbouw met wintertuin en bekronende loggia onder een leien lessenaarsdak tussen aandaken. Boven dit lessenaarsdak bevinden zich twee vensterpartijen, elk bestaande uit drie gekoppelde vensters tussen hardstenen stijlen.

De wintertuin en loggia zijn identiek opgebouwd, ze bestaan beide uit een overdekt terras dat tegen de gevel is aangebouwd. De zijkanten zijn afgesloten met houten schrijnwerk met gebogen bovenlichten. Aan de voorzijde verdelen bakstenen pijlers de uitbouw in drie traveeën, waartussen een smeedijzeren balustrade is aangebracht. Het enige verschil tussen de gelijkvloerse en eerste verdieping zijn de grote houten ramen die de wintertuin op het gelijkvloers afsluiten. Deze ramen werden later aangebracht, waardoor er zich oorspronkelijk zowel op de gelijkvloerse verdieping als op de eerste verdieping een loggia bevond. Op beide verdiepingen zijn binnenin twee grote raampartijen onder een zichtbare ijzeren linteel. Het betreft telkens een deur met gekoppelde zij- en bovenlichten. De bovenste zones van de gevel zijn ter hoogte van de lintelen afgewerkt met een sgraffitopaneel met een kleurstelling in rood, roze, oker en groen-grijs. Centraal bevindt zich telkens een rond medaillon met vrouwenfiguur, omringd door sierlijke planten- en bloemenmotieven. Zowel de wintertuin als de loggia zijn voorzien van een witte terrazzovloer met mozaiekinleg. Het plankenplafond van de loggia bleef eveneens bewaard. Ter hoogte van de eerste travee van de wintertuin bevindt zich een hardstenen buitentrapp. Het betreft een steektrapp, aan de tuinzijde voorzien van een balustrade tussen hardstenen pijlers, en aan de westzijde een gebogen bakstenen borstwering.

Opnieuw werd voor de gevelafwerking blauwe hardsteen aangewend voor de onderbouw, vensteromlijstingen, bogen van de wintertuin, dekstenen, zuilen en kapitelen, alsook voor sculpturale accenten zoals schelpvormige sluitstenen en vooral de gebeeldhouwde uil en twee wolven als beeindiging van de aandaken van respectievelijk de uitbouw tegen het torenvolume en deze van de loggia.

De achtergevel (oosten):

Met haar grote raampartijen is de oostgevel duidelijk gericht naar deze achtertuin, echter zonder er een rechtstreekse toegang tot te verlenen. De achtergevel is opgebouwd uit een brede erkertravee links en een vooruitspringend risaliet van twee ongelijke traveeen breed rechts, beide onder een haaks geplaatst afgewolfd leien zadeldak. De linkertravee is opgebouwd uit een driezijdige, twee bouwlagen tellende erkeruitbouw onder leien afdekking, bekroond met een groot drieledig rondboogvenster. De smalle zijgevel met zijlichten van de tegen de zuidgevel aangebouwde wintertuin en loggia, sluit links aan bij het gevelvlak van de achtergevel. Het rechterdeel van de achtergevel bestaat uit een vooruitspringend risaliet van twee ongelijke en verspringende traveeen. Op de gelijkvloerse verdieping bevindt zich een breed drieledig en vervolgens één smal venster. Op de volgende bouwlaag bevinden zich twee tweeledige vensters, waarbij het rechtse venster slechts half zo hoog is. De geveltop is voorzien van imitatievakwerk, met centraal twee gekoppelde rondboogvensters onder bakstenen rollagen. Alle overige vensters zijn rechthoekig en voorzien van hardstenen dorpels, lateren, tussenstijlen en negblokken. Rechts onderaan, ter hoogte van de laatste travee, bevindt zich een buitentrapp die toegang verleent tot de kelderverdieping. De dienstingang heeft een eenvoudige houten paneeldeur met bovenlicht.

De noordelijke zijgevel:

De noordelijke zijgevel grenst dicht aan de noordelijke perceelsgrens, is niet zichtbaar vanaf de straat en is bijgevolg erg gesloten en weinig decoratief uitgewerkt. Aan deze zijde bevindt zich een hardstenen buitentrapp die leidt naar de noordelijke zij-ingang. Deze trap is gericht naar het oosten, richting de portierswoning, en afgesloten met een sierlijke smeedijzeren balustrade tussen hardstenen pijlers. De houten deur is voorzien van zes deurvensters met gehamerd glas en traliwerk. De zijgevel telt vijf traveeen, waarbij de centrale travee verdiept ligt en wordt verlengd in een puntgevel met imitatievakwerk onder een afgewolfd leien zadeldak. Het linkse hoekrisaliet bestaat uit twee ongelijke traveeen, waarbij de eerste travee breder is dan de tweede. Op de gelijkvloerse verdieping bevindt zich een groot drieledig venster en vervolgens de korfbogvormige zij-ingang. Boven de ingang deur is een houten luifel met afgewolfd leien zadeldak, rustend op twee hardstenen consoles in de vorm van saterkoppen. Boven de luifel is een bolkozijn. De tweede bouwlaag is voorzien van een groot drieledig trapvenster en vervolgens nog één venster boven de ingang. De centrale travee is op de gelijkvloerse verdieping voorzien van een laag drieledig venster. Hierboven bevindt zich het grote zesdelige raam van de monumentale traphal. De korfbogige vensterpartij onder bakstenen rollaag is ingevuld met gebrandschilderde glas-in-loodramen. Net onder het imitatievakwerk in de geveltop bevindt zich een kleiner tweeledig venster. Het rechtse hoekrisaliet telt eveneens twee traveeen die worden gescheiden door een schoorsteenschacht, onderaan gedecoreerd met een korfbogvormige schoorsteenstoel met hardstenen schouderstukken op twee consoles in de vorm van saterkoppen. De gelijkvloerse verdieping is voorzien van vijf hoog geplaatste aaneengesloten vensters, die alleen worden onderbroken door de schoorsteenschacht. Het laatste venster is naar onderen verlengd en sluit aan bij de vensterhoogte van het aanpalende raam in de voorgevel. Ook deze vijf ramen zijn ingevuld met gebrandschilderde glasramen. De tweede bouwlaag is volledig blind.

Interieur algemeen:

De plattegrond van de woning is grosso modo een vierkant, met een grillige omtrek die wordt gekenmerkt door talloze in- en uitsprongen. De villa bestaat uit een gelijkvloers, een verdieping en een zolder- of dakverdieping. Het huis is nagenoeg volledig onderkelderd. De vertrekken op het gelijkvloers zijn uitgevoerd in verschillende stijlen die samen een eclectisch geheel vormen, gaande van neoclassicisme en neorococo tot empire-getint.

De vertrekken op de begane grond zijn geschikt rond de imposante traphal met de monumentale trap naar de verdieping. De hoofdingang bevindt zich in de westelijke gevel en is via de inkomhal rechtstreeks verbonden met deze centrale hal. Beide ruimtes kregen eenzelfde afwerking, waardoor deze naadloos in elkaar overvloeien. Zowel in de noordwestelijke als zuidwestelijke hoek bevinden zich salons, die de ingang flankeren. Voorbij de twee salons verbreedt de inkomhal met het volume van de monumentale traphal. Vanuit deze centrale ruimte heeft men een vrij zicht op het plafond van de eerste verdieping en heeft men toegang tot de eetkamer en het grote salon aan de zuidoostelijke zijde, die overigens met elkaar zijn verbonden. Deze ruimtes staan op hun beurt in verbinding met de aanpalende wintertuin tegen de zuidgevel. Een deur in de noordoostelijke hoek van de traphal geeft toegang tot een gang die leidt naar de zij-ingang in de noordelijke gevel, het gastentoilet en de dienkeuken (huidige keuken). Van hieruit heeft men eveneens toegang tot de kelder, die kan worden bereikt via een doorgang en diensttrap onder de hoofdtrap. Via deze doorgang onder de hoofdtrap kan men eveneens het noordwestelijke salon bereiken.

Via de hoofdtrap bereikt men de verdieping. Op het tweede bordes is een balkon voor muzikanten voorzien, die evenementen in de hal opluisterden. Het derde bordes geeft toegang tot de traphal van de diensttrap in de noordoostelijke hoek, van waaruit men een aansluitende kamer op de verdieping (huidige badkamer) en de zolderverdieping kan bereiken. Vervolgens bereikt men de overloop, waarrond vier ruime slaapkamers en één kleine kamer zijn gecentreerd. De kleine kamer bevindt zich boven de inkom en geeft toegang tot de loggia in de voorgevel.

De diensttrap in de noordoostelijke hoek leidt naar de zolderverdieping, waar een kleine overloop toegang geeft tot één zolderkamer en een gang. Aan het begin van deze gang bevindt zich een tweede zolderkamer, waar zich de steektrap bevindt die leidt naar de open zolderruimte onder het dak. De gang leidt verder naar een langwerpige hal, waarrond vier slaapkamers voor personeel zijn geschikt.

Opmerkelijk is dat alle representatieve kamers op de gelijkvloerse verdieping een schouwmantel hebben in een andere marmersoort, die wordt hernomen in de vensterbanken van die respectievelijke ruimtes. De slaapkamers op de eerste verdieping hebben eveneens alle schouwmantels in verschillende marmersoorten. De salons, eetkamer en zitkamer zijn alle voorzien van een parketvloer, elk met een uniek motief. Doorheen het volledige huis zijn de originele gietijzeren verwarmingselementen bewaard. Ook het originele binnenschrijnwerk bleef integraal bewaard, met inbegrip van hang- en sluitwerk bewaard. Dit zowel in de representatieve ruimtes als de dienstvertrekken.

Gelijkvloerse verdieping – inkomhal en traphal:

De inkomhal en traphal zijn opgevat als één ruimte en vormen samen het hart van de woning. Van hieruit heeft men toegang tot de meeste ruimtes op het gelijkvloers en de verdieping. Via de hoofdingang in de westgevel bereikt men de inkomhal, een rechthoekige ruimte die smaller is dan de traphal omwille van de flankerende salons aan de voorgevel. De salons zijn toegankelijk via hoge korbogige deuren. De inkomhal vloeit over in de traphal, met de monumentale trap aan de noordzijde. Aan de overzijde van de trap is een grote beglaasde deurpartij die uitgaat op de eetkamer, die op haar beurt verbonden is met de zitkamer. De zitkamer is eveneens rechtstreeks toegankelijk via een smalle deur aan de oostzijde van de inkomhal. Tegenover de hoofdingang, tegen de achterwand van de traphal, is een spiegelwand in getoogde omlijsting met onderaan een plantenbak (mogelijk oorspronkelijk een waterpartij). De volledige noordzijde wordt ingepalmd door de monumentale bordestrap. De balustervormige trappaal is bekroond met een vaasvormige lamp uit koper en ceramiek met een lampenkap in okerkleurig glas. De houten balustrade met fijne trapspijlen is voorzien van een handgreep met afgeronde hoeken. Op het tweede bordes bevindt zich een balkon waar enkele muzikanten konden plaatsnemen. Dit balkon wordt ondersteund door een siernis in een beschilderde houten beplanking. De korbogevormige nis wordt geflankeerd door twee kastelementen met open bovendeel, en is voorzien van bovenlichten met gekleurde glas-in-

loodramen in een geometrische vormgeving. Rechts van deze nis bevindt zich de dubbele beglaasde klapdeur naar de gang van de noordelijke zij-ingang. Ter hoogte van het bordes met balkon bevindt zich een groot zesdelig venster met gebrandschilderde glas-in-loodramen. De langwerpige zijlichten tonen florale motieven met centraal cirkelvormige medaillons met respectievelijk voorstellingen van een vrouwen- en mannenhoofd in profiel. Centraal vindt men opnieuw florale motieven met een groot cirkelvormig medaillon getiteld "maternité" met voorstelling van een moederfiguur met twee kinderen. De drie bovenlichten bevatten uitsluitend florale motieven. De inkomhal en traphal kregen een identieke aankleding. De deurhoge houten lambrisering is wit beschilderd met bovenaan voorstellingen van landschapstaferelen. Onder de geprofileerde kroonlijst is een fries met een herhalend floraal motief in relief. Rondom de spiegelwand en onder elk landschapstafereel zijn eveneens florale motieven in relief aangebracht. De bovenlichten van de deuren naar de salons, eetkamer en zitkamer komen boven de lambrisering uit. Deze deuren, net als de deur naar de dienstvertrekken, zijn korfboogvormig, nagenoeg volledig beglaasd en hebben decoratieve opdelingen ingevuld met geslepen helder glas. Er ligt een witte mozaïekvloer in waaiervorm, met omlijning en hoekdetailering in oker, oranje, donkergroene, rode en zwarte kleuren. Het stucplafond is afgewerkt met een omlopende omlijsting met parellijst, guirlandes en een lijst met bladwerk. In de uitgespaarde hoeken zijn gekruiste 'hoornen des overvloeds' met twijgen afgebeeld. In het centrale veld is een blauw-roze wolkenhemel afgebeeld met aan vier zijden een kleine rozenstruik. Het stucplafond boven de inkomhal is recent door wegwerkzaamheden naar beneden gekomen waardoor alleen de omlijsting en het stucwerk van één hoek resteren.

Gelijkvloerse verdieping - zuidwestelijk salon:

Het zuidwestelijk salon is een rechthoekige ruimte, met een driezijdige erkeruitbouw aan de westzijde en een drieledig raam aan de zuidzijde, tegenover de deur naar de inkomhal. Aan de oostelijke wand is een neoclassicistische schouwmandel in geaderde witte marmer met een spiegel op de schouwboezem. De deurhoge beige beschilderde lambrisering bestaat uit verdiepte panelen met lichtgroene sjabloondecoratie in relief. Bovenaan is een donkergroen fries met herhalend plantenmotief, onderbroken door smalle uitgelengde consoles die de geprofileerde kroonlijst schragen. Het beigegekleurd stucplafond is een imitatie-cassetteplafond met afgeronde rechthoeken waartussen zich bloemmotieven bevinden. De omlijsting bestaat uit verschillende profileringen en lijsten in een groen-roze kleurenpatroon. Het stucplafond van de erker is vervangen door een eenvoudige beplanking zonder erfgoedwaarde. De parketvloer heeft een ruitvormig patroon met omlopend fries met ruitmotief.

Gelijkvloerse verdieping - noordwestelijk salon:

Het noordwestelijk salon heeft eveneens een rechthoekige vorm, met een versmalling ter hoogte van de westgevel, een pseudo-erkeruitbouw. Tegenover de deur naar de inkomhal bevindt zich een empire-geïntegreerde schouwmandel in witgeaderde grijze marmer verrijkt met metalen decoratieve elementen. Bovenaan deze wand zijn vijf gebrandschilderde glas-in-loodramen aangebracht, met rolwerk en een centraal medaillon waarin telkens een voorstelling van één van de vijf zintuigen is weergegeven. Het linkse raam is naar beneden verlengd, om aansluiting te zoeken bij het grote raam in de voorgevel. Aan de oostzijde is een deur naar de dienstgang onder de hoofdtrap. De kamerhoge wanddecoratie is opgebouwd uit een houten plint met panelen en palmetfries. De wanden hierboven bestaan uit verschillende omlijsting panelen, voorzien van stucwerkdecoratie met empire- en florale motieven. Bovenaan is een omlopend palmetfries. Het vlak afgewerkte stucplafond heeft een brede omlijsting met parellijst, rozetten tussen modillons en een kleiner palmetfries. Centraal is een rozet met gelijkaardige motieven, waaronder de palmetvorm. Het kleurenpalet van wanden en plafond is vaalgroen met vergulde en roze accenten. De parketvloer heeft een ruitvormig patroon met een omlopend fries met meandermotief.

Gelijkvloerse verdieping – eetkamer:

De eetkamer is een rechthoekige ruimte, toegankelijk vanuit de traphal via een grote vierdelige beglaasde deurpartij met bovenlicht. De eetkamer staat via een gelijkaardige deurpartij in verbinding met de ruime zitskamer in de zuidoostelijke hoek van de villa. Alleen het bovenlicht van deze deurpartij bleef in situ bewaard. Tegen de westelijke wand bevindt zich een schouwmantel in grijsgeaderde witte marmer in neorococostijl. Het rijk gedecoreerde en op maat gemaakte haardscherm bleef eveneens bewaard. Aan de zuidzijde verleent een vensterdeur met flankerende zijlichten toegang tot de wintertuin. De raampartij is voorzien van een gestucte omlijsting met afgeschuinde hoeken, die de rechthoekige vensteropening herleidt tot een korfboogvorm. De wanddecoratie van deze ruimte is opgebouwd uit een houten plint met fries en daarboven een rijk gedetailleerde stucwerkdecoratie in neorococostijl met vergulde accenten. De haardboezem is voorzien van een omlijste spiegel bekroond door een stucwerkmedaillon met muzikale verwijzingen (lier, fluiten, bladmuziek). Het stucplafond heeft een brede omlijsting met centraal en in de hoeken cartouchevormige stucornamenten in neorococostijl. Het vlak afgewerkte plafond heeft een beschildering met voorstelling van een blauw-rose wolkenhemel met een door vier putti gedragen bloemenkrans omheen de centrale rozet in stucwerk. Aan de zijkanten zijn enkele rozenstruiken afgebeeld. De parketvloer heeft een ruitvormig patroon met een omlopend fries van in elkaar gehaakte vierkanten.

Gelijkvloerse verdieping – zitskamer:

De rechthoekige zitskamer is gelegen in de zuidoostelijke hoek van de villa en is toegankelijk vanuit de traphal via een beglaasde deur, alsook via de eetplaats. In de achtergevel is een groot venster dat uitkijkt op de siertuin ten oosten van de villa. Aan de zuidzijde verleent een vensterdeur met flankerende zijlichten toegang tot de wintertuin. De roodmarmeren schouwmantel met centraal schelpmotief bevindt zich aan de overzijde en bewaart nog haar oorspronkelijke haardscherm. De wandafwerking bestaat, net als in de eetkamer, uit een houten plint met fries en een rijk gedetailleerde stucwerkdecoratie. De vormgeving van wandstucdecoratie is eveneens geïnspireerd op de rococostijl, maar is verschillend uitgewerkt als in de eetkamer, met onder meer door schelpen bekroonde klok- en rondboogvormige stucomlijstingen. Beide ramen zijn voorzien van een gestucte omlijsting met afgeschuinde hoeken, die de rechthoekige vensteropening herleidt tot een korfboogvorm. Ook de kooflijst van het stucplafond heeft een andere uitwerking met modillons en stucornamentering in de hoeken. Het plafond heeft een omlopend fries met geruit motief, waarbinnen een decoratieve rand is aangebracht met centraal en in de hoeken accenten in fijn beschilderd rolwerk. De parketvloer heeft een ruitvormig patroon met een omlopend fries met een motief van in elkaar gehaakte vierkanten en zeshoeken.

Gelijkvloerse verdieping - gang, dienkeuken en gastentoilet:

De gang op de gelijkvloerse verdieping is toegankelijk vanuit de traphal via de dubbele klapdeur naast de hoofdtrap. Deze L-vormige gang geeft links toegang tot de doorgang onder de hoofdtrap en rechts tot de voormalige dienkeuken (vandaag in gebruik als keuken). Recht tegenover de klapdeur bevindt zich de zij-ingang in de noordgevel. De gang loopt verder in oostelijke richting waar zich op het einde van de gang een klein gastentoilet bevindt. Zowel de gang als het gastentoilet hebben eenzelfde mozaiekvloer als deze in de traphal. De gang heeft een wanddecoratie in marmerimitatiebeschildering, die echter eind jaren 1970 voorzien werd van een deurhoge houten beplanking. Alleen bovenaan is de beschildering nog bewaard. De deur naar de doorgang onder de hoofdtrap en het bovenlicht van de deur naar de dienkeuken zijn voorzien van reliefglas, dit om inkijk in de dienruimtes te vermijden. Ook de deur van het gastentoilet is ingevuld met gelijkaardig glas.

De dienkeuken is nagenoeg volledig vernieuwd omstreeks het midden van de 20ste eeuw. Er ligt een vermoedelijk originele cementtegelvloer met een geometrisch bloemenpatroon in een

blauw-wit-zwart-kleurenpatroon. Het originele verwarmingselement en schrijnwerk van ramen en deuren bleven bewaard.

Kelderverdieping:

De kelderverdieping is ingericht met een centrale ruimte waarrond zich diverse voorraadkamers en kelderruimtes bevinden. De kelder is toegankelijk via de dienstingang in de achtergevel, en via een diensttrap onder de hoofdtrap die uitkomt op de kleine gang tussen het noordwestelijk salon en de gang naar de dienkeuken. De keldervloer bestaat uit okerkleurige vloertegels. De kelderdeuren zijn eenvoudige paneeldeuren of 'fabrieksdeuren' opgebouwd uit smalle houten latjes. De houten keldertrap heeft een balustervormige trappaal en trapspijlen.

Eerste verdieping – overloop:

De slaapkamers op de eerste verdieping zijn gerangschikt rond een overloop, die wordt verlicht door het grote glasraam van de traphal. Er zijn vier slaapkamers, een kleine kamer, een badkamer (voorheen vermoedelijk linnenkamer) en een traphal met diensttrap. Drie slaapkamers bevinden zich langs de zuidkant en één in de noordwestelijke hoek. De kleine kamer bevindt zich net boven de hoofdingang van de westgevel en geeft uit op de loggia erboven. Vanaf het tweede bordes van de hoofdtrap heeft men toegang tot de kleine traphal van de diensttrap, die zich in de noordoostelijke hoek van de villa bevindt. Vanuit deze ruimte bereikt men de badkamer, eveneens gesitueerd aan de noordoostelijke zijde.

De deuren van de kamers op de verdieping hebben een donkere, mahoniekleurige afwerkingslaag, gevat in een dito omlijsting. Boven de lateien is een breed omlopend fries in dezelfde kleur, met een herhalend bladmotief. De deuren zijn voorzien van bovenlichten met donkergeel reliefglas. De dubbele vleugel deur van het kleine kamertje naar de loggia is volledig beglaasd met identiek reliefglas.

Het plafond van de traphal en overloop is voorzien van een indrukwekkende plafondschildering binnen een stucwerkomlijsting, identiek aan deze van de inkom- en traphal op de gelijkvloerse verdieping. Er wordt een door planten omringde zittende vrouwenfiguur afgebeeld, decentraal aan de noordzijde van het plafond. De figuur heeft wit-rose gewaden, een ontblote borst en wordt omringd door putti, tegen een achtergrond van een blauw-rose wolkenhemel. De parketvloer heeft een visgraatmotief.

Eerste verdieping – slaapkamers:

De slaapkamers zijn soberder aangekleed, met eenvoudige plankenvloeren (soms bedekt met linoleum) en eenvoudig lijstwerk voor de deuren en plafonds. Elke slaapkamer is voorzien van een neoclassicistische schouwmantel in verschillende types natuursteen (waaronder grijsgeaderde witte marmer, zwarte marmer met accenten in een rood-grijze marmer en rood-bruine marmer met accenten in rode marmer).

Eerste verdieping – traphal diensttrap en badkamer (linnenkamer):

De traphal naar de zolderverdieping en de aansluitende badkamer (voorheen vermoedelijk linnenkamer) bevinden zich in de noordoostelijke hoek van de villa. De badkamer kreeg haar huidige aankleding vermoedelijk omstreeks het midden van de 20ste eeuw. Tegen de zuidelijke wand bevindt zich een schouwmantel in witte marmer met accenten in roze marmer. De plankenvloer bleef bewaard onder de linoleumvloer.

De traphal bevat de eenvoudige maar verzorgde bordestrap naar de zolderverdieping. De balustervormige trappaal en dito leuning is uitgevoerd in donkerkleurig hout. De traptreden zijn wit beschilderd met een groene imitatie-tapijtbeschildering. Onder de trap is een kleine ruimte met toilet, afgesloten met een eenvoudige met reliefglas beglaasde deur met vast zijlicht. De ruimte heeft een witte wandbetegeling met groene tegelplint. Tegenover de trap is een kleine ruimte of bezemkast, waarvan de oorspronkelijke functie onbekend is. De drie

deuren in de traphal (naar de badkamer, hoofdtrap en bezemkast) zijn gelijkaardig aan deze van de nachthal, met een bovenlicht in geel reliefglas. Zowel de hal, het toilet als de bezemkast hebben een witte terrazzovloer met mozaëkinleg.

Tweede verdieping – gang en zolderkamers:

De kamers op de tweede verdieping zijn sober afgewerkt en deden vermoedelijk dienst als slaapkamers voor het personeel. Twee kamers zijn opslagruimtes waarbij muren en plafond geen afwerking kregen. In één van deze opslagruimtes geeft een houten steektrap toegang tot de hoogste zolderverdieping, waar men zicht heeft op de indrukwekkende dakconstructie. De overige kamers zijn eenvoudig ingericht, en volgen grotendeels de indeling van de onderliggende slaapkamers van de eerste verdieping. Er zijn eenvoudige paneeldeuren in geprofileerde omlijstingen. In de zuidoostelijke slaapkamer is een houten schouwmantel, die naar verluidt later werd aangebracht. Vanuit de noordwestelijke slaapkamer heeft men toegang tot de loggia in de eerste travee van de voorgevel. Deze heeft een terrazzovloer met mozaëkinleg. De plankenvloer van de gang en de zuidelijke slaapkamer is beschilderd met een oranje-bruine imitatie-tapijtbeschildering. De overige kamers hebben onbeschilderde plankenvloeren.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden;
- 2° de Villa Coppin met tuin en omheiningmuur en -hek vormt een ensemble. Elke beheersdaad moet de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen respecteren en ondersteunen. Nieuwe ingrepen en wijzigingen in het gebruik van de woning vereisen een geïntegreerde aanpak waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht van het gebouw niet wordt overschreden. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen;
- 3° met betrekking tot het exterieur beoogt de bescherming het behoud van de buitenarchitectuur qua schaal, volumewerking, materiaalgebruik en afwerking;
- 4° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de herkenbaarheid als directeurswoning, met behoud van de bestaande ruimteverdeling en de waardevolle interieurfwerking, met inbegrip van het schrijnwerk en de beglazing;
- 5° de ruimtes in de kelderverdieping en zolderverdieping zijn voormalige dienstvertrekken. De interieurfwerking van de ruimtes op deze verdiepingen is minder rijk uitgewerkt dan op de andere verdiepingen, waardoor hier meer ruimte is voor nieuwe invullingen, mits zij geen negatieve invloed hebben op de erfgoedkenmerken en -elementen van de woning. Hetzelfde geldt voor de huidige keuken op de gelijkvloerse verdieping en de bovenliggende badkamer, waarvan de aankleding reeds deels werd gewijzigd;
- 6° het verdient aanbeveling dat niet bewaarde oorspronkelijke elementen worden teruggebracht en/of gerestaureerd, zoals onder meer:
  - a) het terugbrengen van de kleine roedeverdeling van enkele bovenlichten in de voorgevel en van het schrijnwerk van de dakkapellen aan de westzijde;
  - a) het reconstrueren van het getoogde dakraam in het dak van het torenvormige volume in de zuidwestelijke hoek van de villa;
  - b) het opnieuw volledig vrijmaken van het sgraffitopaneel in de wintertuin en de restauratie van de sgraffitopanelen in de eerste travee van de zuidgevel;
  - c) het reconstrueren van de beschilderingen of sgraffitopanelen in de geveltop van de zuidgevel, op voorwaarde dat voldoende historisch documentatiemateriaal kan worden gevonden voor een verantwoorde reconstructie;
  - d) het opnieuw vervolledigen van het mozaëkpaneel in de borstwering van de loggia in de eerste travee van de voorgevel;
  - e) het reconstrueren van het stucplafond in de inkomhal en in de erker van het zuidoostelijk salon;
  - f) het terugplaatsen in situ van de vier deuren tussen de zitkamer en de eetkamer die worden bewaard op de noordoostelijke zolderkamer van de villa.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° de aanmerkelijke reliefwijziging van de bodem;
- 2° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 3° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 5° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
  - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
  - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
  - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
  - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m².
- 6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
  - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
  - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
  - d) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen.
- 7° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur:
  - a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
  - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
  - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
  - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
  - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontpleisteren van bepleisterde elementen;
  - f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
  - g) het plaatsen, verwijderen of wijzigen van technische voorzieningen zoals verwarming, klimaatregeling, elektrische installatie, geluidsinstallatie, sanitair, liften en beveiligingsinstallaties, met uitzondering van die installaties waarvoor

geen destructieve ingrepen moeten gebeuren en/of die geen storende impact hebben op de erfgoedelementen en -kenmerken.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

30 MAART 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS